

Prof. Jerzy Bartmiński patronem Pracowni Etnolingwistycznej

7 lutego 2023 r. minął rok od śmierci prof. Jerzego Bartmińskiego, światowej sławy językoznawcy, twórcy lubelskiej szkoły etnolingwistycznej, doskonałego dydaktyka. W ciągu prawie 60 lat pracy w Instytucie Filologii Polskiej UMCS wykształcił on wiele pokoleń polonistów, którym przekazał swoją pasję badania języka i kultury. Jego niezwykle liczne i nowatorskie publikacje z zakresu etnolingwistyki, folklorystyki, tekstologii i gramatyki na stałe weszły do kanonu lektur uniwersyteckich i są wysoko cenione przez naukowców polskich i zagranicznych.

Władze Wydziału Filologicznego, Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa oraz uczniowie i najbliżsi współpracownicy prof. Jerzego Bartmińskiego, przekonani nie tylko o potrzebie uczczenia jego pamięci, ale także o konieczności kontynuowania prac przez niego rozpoczętych, wnioskowali do władz Uczelni o nadanie imienia Jerzego Bartmińskiego Pracowni Etnolingwistycznej – miejscu, które stworzył i które będzie służyć rozwojowi jego myśli naukowej. Wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie, dzięki czemu oficjalna nazwa jednostki to obecnie Pracownia Etnolingwistyczna im. Jerzego Bartmińskiego.

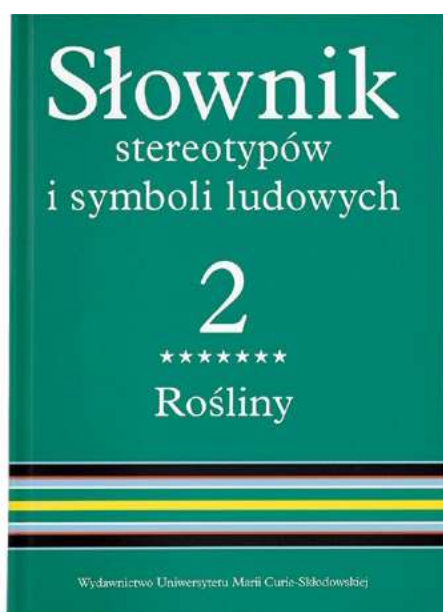
Badania etnolingwistyczne prowadzone w Instytucie Filologii Polskiej pod kierunkiem prof. Jerzego Bartmińskiego mają znacznie dłuższą historię niż sama pracownia. Kojarzone są z pracami, które Profesor rozpoczął w zasadzie na początku swojego zatrudnienia w UMCS (1961 r.) i rozwijał wraz z gronem najbliższych współpracowników skupionych w ramach zespołu etnolingwistycznego. Sama Pracownia Etnolingwistyczna została przez niego założona w 2008 r. (pod nazwą

Pracownia „Archiwum Etnolingwistyczne”) jako jednostka wyodrębniona z ówczesnego Zakładu Tekstologii i Gramatyki Współczesnego Języka Polskiego, której zadaniem jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów dotyczących języka i kultury ludowej. Profesor był nie tylko założycielem i wieloletnim kierownikiem pracowni, ale także autorem projektów w niej realizowanych. Materiały, które zebrał podczas badań terenowych w latach 1961–1970 w 71 wsiach Lubelszczyzny na potrzeby rozprawy doktorskiej, a później książki *O języku folkloru* (1973 r.), stanowiły pierwszą zwartą część taśmoteki nagrań tekstów gwarowych gromadzonych w pracowni (obecnie liczy ona ponad 1800 nośników – wielogodzinnych taśm szpulowych, kaset magnetofonowych, płyt CD). Przez kolejne kilkadziesiąt lat prof. Jerzy Bartmiński wraz z zespołem współpracowników i studentów prowadził dalsze eksploracje terenowe, dzięki czemu pracownia dysponuje jednym z najbogatszych w Polsce zbiorów nagrań dokumentujących gwarę i folklor słowny. Na bazie tych materiałów przygotowane zostały liczne publikacje, m.in. *Lubelskie* (cz. 1–6), powstałe jako czwarty tom monumentalnego wydawnictwa *Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały* (tzw. Nowy Kolberg), nagrodzone Nagrodą Naukową „Marii Curie” (2012) i Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2012).

Z inicjatywy Profesora w pracowni wyodrębniona została ogólnopolska baza kolęd (KarKol) oraz powstała komputerowa baza Folbas, obejmująca teksty pieśni i wierszy z *Dzieł wszystkich* Oskara Kolberga. Głównym celem baz jest wspieranie najważniejszego przedsięwzięcia realizowanego w pracowni – *Słowni-*

Fot. Małgorzata Genca

ka stereotypów i symboli ludowych (1996–2022), którego koncepcję stworzył i przez lata rozwijał prof. Jerzy Bartmiński. Jego zamierzeniem było opracowanie dzieła, które pokaże bogactwo wyobrażeń ludowych, tradycyjny obraz świata i człowieka utrwalaony w języku, folklorze i obrzędach. Profesor cenił bowiem kulturę ludową bardzo wysoko – uważał, że jest bardziej uniwersalna niż kultura narodowa i wzywał do podniesienia etosu chłopskiego na poziom równy etosowi inteligentkiemu. O poparciu dla tej inicjatywy świadczą

↑ Prof. Jerzy Bartmiński

← Ostatni (z dotychczas opublikowanych) tom *Słownika stereotypów i symboli ludowych*, wydany w 2022 r.

granty, które uzyskał na projekty realizowane w pracowni oraz porozumienia zawierane z różnymi instytucjami edukacyjno-kulturalnymi korzystającymi z materiałów folklorystycznych w niej zgromadzonych. Pracownia od lat wspiera też proces dydaktyczny, jej zbiory i bazy są prezentowane i udostępniane studentom w ramach zajęć uniwersyteckich, a dzieci i młodzież szkolna mają możliwość zapoznania się z działalnością jednostki podczas Lubelskiego Festiwalu Nauki. Planowane są też inicjatywy mające na celu modernizację i digitalizację zbiorów w niej zgromadzonych, by mogły być dostępne dla szerszego grona odbiorców.

Prof. Jerzy Bartmiński był niezwykle otwarty na świat i lubił ludzi. Bardzo wysoko cenił sobie pracę zespołową i był jej doskonałym organizatorem, czego wyrazem jest stworzenie miejsca, którego działalność opiera się na współpracy osób przekonanych o potrzebie dokumentowania, badania i popularyzowania języka i kultury ludowej. Nadanie Pracowni Etnolingwistycznej imienia Jerzego Bartmińskiego jest więc nie tylko wyrazem uznania dla dorobku Profesora, ale przede wszystkim zobowiązaniem do kontynuowania jego myśli naukowej i podejmowania nowych inicjatyw etnolingwistycznych.

Katarzyna Prorok